

Tipična zelo lepa (prostorno) zgradba z zvonikom na pročelju iz srede 18. stol. 5 oltarjev iste dobe, ki po svoji kompoziciji z mogočnimi stebri spominjajo že nekako na klasicistično reakcijo proti rokokoju. Zelo lepi kipi. Zelo dobra temnomarmorna polihromacija. Cerkev je nesrečno pobarvana, sicer belo, kakor bi morala biti, a spremlja robove s kričečimi barvanimi pasovi, ki enotnost raztrgajo. Sicer eden najubranejših prostorov in oprave.

Cerkev namerava poslikati. rezbiterij je res neokusen, vendar sem svetoval, radi kočljivosti problema, naj se samo pobeli, ker bi bržkone trpela enotnost ki jo tvori oprava.

Vel. oltar je prenešen v sedanjo cerkev (prezbiterij je pozneje prizidan) zato neenoten prostorno z ladjo!, iz cerkve na gl. trgu v ^{bi. flojza} Mariboru, predno so napravili tam sedanji oltar.

Stele, XI, 6.8.1922, str. 3-4.

"Spominska knjiga"

Annales de Restauratione seu translatione Parochiae Costreinizensis anno 1768. rosptr je dobil od barona de Leslie "Verum cum unam miraculo sum imaginem s. Leonardi ecclesia Beatae M.V. haberet parochianos excitavi, ut in dicto loco unam ecclesiam in honorem Beatae Virginis aedificarem, rati, pro hoc obsequio multas gratias obtentur solemniter ab Archiparocno s. Crucis/i bei Sauerbrunn/ - ex commissione Ordinaris (:goritiensis:) benedictus fundus pro ecclesia et imago transportabatur pro interim uno tabernaculo ibidem ex asseribus confecto-----

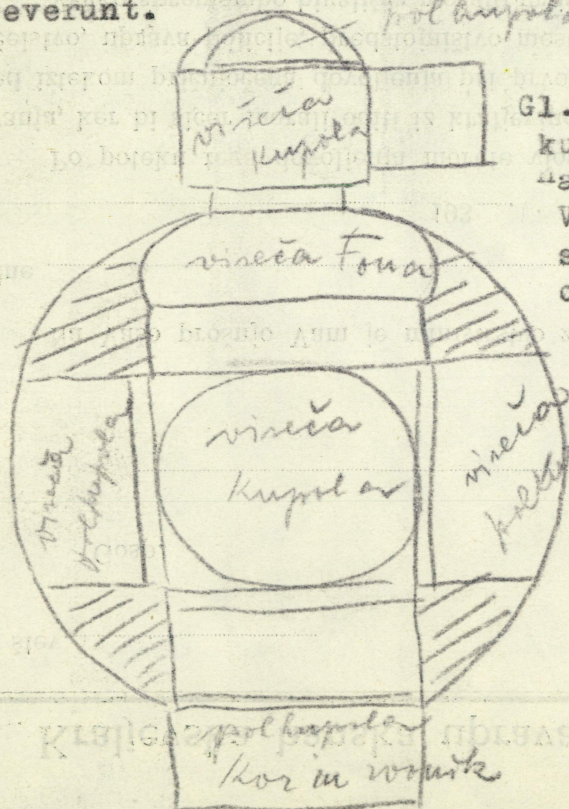
11. avg. 1766 je bila stavba dovršena, 1767 pa posvečena.

Fundamentum Decorationis Beatae Mariae Virginis de ^{Cresthan} Cresthan seu Poloniensis

vulgo.

1750 je bila prinešena slika M.b. Czestochovzskav Kostrivnico po pobožni osebi, menda duhovniku, ki je tja romal. Visela je v cerkvi sv. Lenarta, pri oltarju (ad aram) s Appoloniae. Quic in Stiria ignitae iconi Mariae parochiani devotionem offerre inceperunt et non frustra fuit.....Iam pro majori huius Virginis cultis parochiari in stricto Divino voce ecclesiam in honorem Virginis Poloniensis aedificare in loco ejdem matri dedicato decreverunt.

Stele, LXXX, 27.8.1932, str. 63-64.

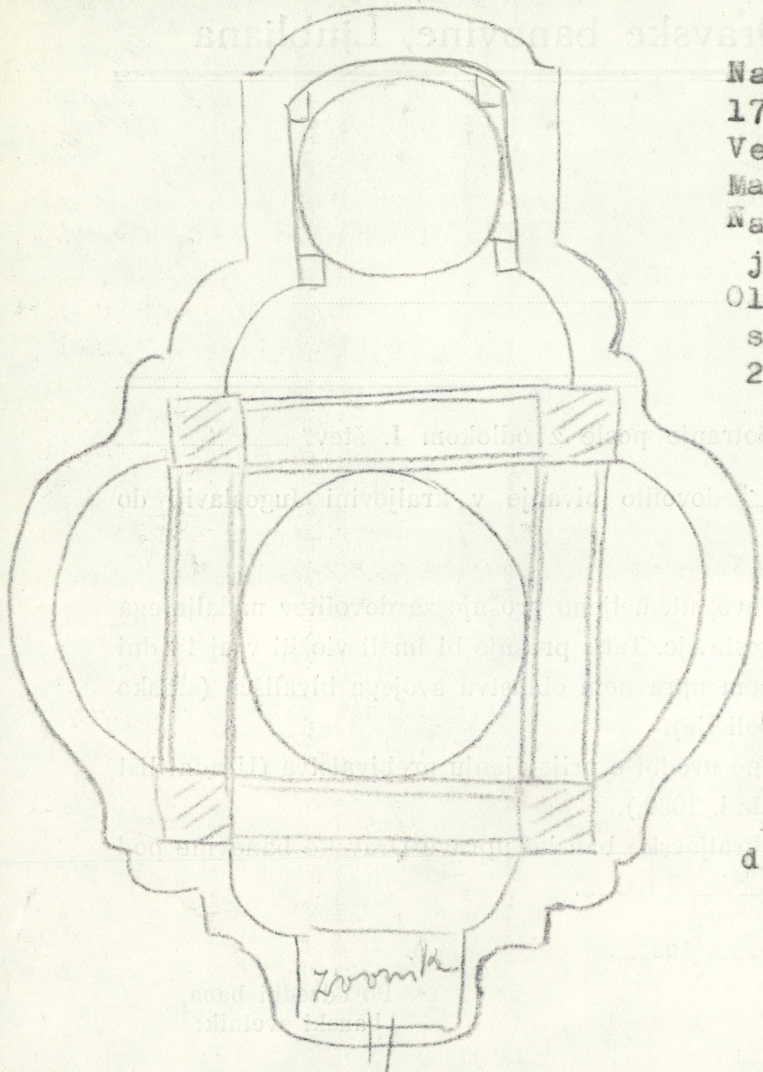
Gl.portor zunaj oval, znotraj vrisan križ s kupolo nad križiščem, v oglih močni slopi. "armoničen prostor.

Vel.oltar iz Alojzijeve c. v Mariboru. Czestochovska iz sr.18.stol. 2 angela, angeli okrog srca Jezusovega. 2 velika kipa, Karol Boromejski in sv. Terzija. sr.18.stol. Lep tabernakelj, kombiniran z relikviarji na menzi. 2 para str. oltarjev, sr.18.stol. 2 str. mogoče iz sr.19.stol. ali močno predelana.

Prižnica iz baročne predelana iz sr. ali 1.pol.19.stol.

Stele, LXXX, 27.8.1932, str. 66-67.

Na portalu letnica 1763.
 1776/7 je bila dograjena.
 Vel.oltar so prenesli iz Alojzijeve c.v
 Mariboru.

Na hrbtu oltarja je bil nekđaj napis, ki
 je poročal o tem.

Oltar je velikostebriščen, podoben vele-
 sovsckemu s kaneliranimi stebri.

2 odlična kipa sv. Terezije in Karla Bo-
 romejskega. Na vrhu dva dobra angela- a=
 doranta in oglorija angeljčkov okrog
 srca Jezusovega.

Kipa sv. Karla in Terezije sta nadna-
 ravnevelikosti, patetično razgibana in
 bogato drapirana. Sistem gubanja z ve-
 likimi neškastimi ploskvami in kaligra-
 fično preracunano mrežo svaljkastih
 gub. Uveljavlja se na močno plastično
 pojmovani telesnosti, vendar močen sli-
 koviti izraz, ki se približujex onemu v
 Rogatcu, pa vendar ni isti in gre za
 drugo umetniško individualnost.

Stele, CXVII, 11.9.1946, str.71.
 72.

Die erste Nachricht über der Kirche befindet sich im Strassburger Visitations
 bericht aus dem Jahre 1545(navaja besedilo vizitacije) hieraus erfahren wär

dass die Freyensteiner dieses Vikariat fundirt haben. Die Freysteiner waren im 15. Jahrh. die Besitzer der Herrschaft Freienstein bei Pulschau, wüdes ist nicht bekannt wie sie dazu kamen, in Kostreiniz ein Vikariat zu fundiren. So unbekannt ist auch das Jahr der Errichtung dieses Vikariates. (str.209) Die Pfarre ist in seinem Umhang unverändert geblieben (str.210)

Laut des Visitationsberichtes aus dem Jahre 1545 war der Landesfürst Lehensherr oder Patron der Pfarre oder der Patriarch als Ordinarius der Confirmator und Ober-Rohitsch die Vogteiherschaft derselben. (str. 211)

Im Jahre 1764 hat ~~ein~~ ^{beim} starken Regenguss eine Erdlavine den Bestand der pfarrhöflichen Gebäude von St. Leonhardi fortgerissen, darum beschloss man den Pfarrsitz von St. Leonhardi hinwären zu verlegen. Alles dieses erzählte ~~der~~ Pfarrer Franz Grmič in dem Urbarium aus dem J.1768 (navaja besedilo poročila) (str.212+ 213)

Ž.cerkev Sie wurde in dem Jahren 1766 bis 1768 (v Urbariju zgoraj omenjenemu) neugebaut in Jesuitenstile. Sie hat 3 Altäre: 1. der Hochaltar mit dem Bilde der Jungfrau Maria vom Czenstochou, den rechten Seitenaltar von hl. Barbara und den linken von hl. Marcus Ev. In der Mitte des Schiffes zwei Altäre, den ostseitigen s. Antonii Erem und den westseitigen S. Rosarii.

Die Kirche hat kuppelartige Gewölbedecken. (str.215)

Der Glockenturm ist an der nördlichen Schmalseite eingebaut und hat 3 Glocken der grose von 1787, die mittlere von 1820 und die kleine von 1806.

IM Urbar der Kirche St. Leonhard ~~schreibt~~ der Pfarrer Franz Grmič über den Hochaltar (navaja poročilo), v katerem pravi, da je bil oltar postavljen l.1784) (str. 216)

1.1822 erhielt der Turm einen Kupferdach

1.1834 wurden neue Kirchenstühle beige-schafft.

1.1838 erhielt die Kirche ein neues Steinpflaster.

1.1840 wurde eine neue Depertiruhr im Turm aufgestellt.

1.1842 wurde neue Kreuzwegtafeln angeschafft.

1.1859 erhielt die Sakristei ein neues Gewölbe und ob demselben ein Katorium

dann 4 neue Seitenaltäre und neue Kirchenstühle im Schiffe. Die Kirche wurde im Jahre 1859 von M. Slomšek konsekriert.

Die neue Pfarrkirche war lange Zeit vielbesuchte Gnadenkirche, worüber schreibt ~~Scharleb~~ ^{Scharleb} der Pfarrer Franz Grmič in dem Pfarrbarium der St. Leonhard Kirche (navaj besedilo) Hierauf folgt ein Catalogus gratiarum, deren 75 angeführt werden welche Gnaden hier von der M.B. erstet wurden. (o tem piše F. Grmič l. 1790) svojemu škofu (navaja besedilo) str. 217-218)

Ign. Orožen: Das Dekanat Rohitsch, l. 1889, str. 209-218.

KOSTRIVNICA (Kostreini*)

Fara, posvečena MB Čenstohovskh. Božja pot.

Seve^r-jug orientirana cerkev stoji na rahli vzpetini na južnem koncu vasi v n. v. 297 m.

Viri in literatura: Ign. Orožen: Bistum und Diözese Lavant VII. Dekanat Rohitsch, Maribor 1889; Farna kronika; Steletovi zapiski; ZUZ II.

Cerkev se^stavljajo: Ladja ovalnega tlorisa z močno razgibanim~~im~~ tlorisom, kateri je na severu na pol predzidan prizmatičen zvonik, ki je vkomponiran v ladjo s pomočjo krivulj ter enako visok presbiterij z nadstropno zakristijo na zapadni strani. Gradnja je kamenita, ometana. Strehe so strešaste, opečne; zvonikova je gobasto-čebulasta, pločevinasta.

Zunanjščina: Je krasen pozno-baročne stavbe iz ca 1768. Vso stavbo opasuje ozek postavek in konkaven fribion z paličastim profilom. Fasada, ki obsega tudi konkavna prehoda k ladjini širini ima pp portal z profilirano preklado

in letnico 1768 ter pp okno v maltastem okviru. Sicer jo členita 2 lizeni in 2 konveksna ogle, ki nosijo fabion, tvoreč na stolpnem delu trikotno čelo. Stolp sam ima zaoblene ogle, spremljane z lizenami, tvorečimi nekake profilirane kapitule ter konkaven fabion, ki se nad urnimi kazališči polkrožno boži. Zvonove line so ppk, enojne ter z maltastimi okviri. Zvonik povezuje z ostalo fasado dve čeli, končujoči se z piramidama s križem, pred l. 1926 po z figurama^{ma}.

Vzhodna ladžina ovalna podolžnica ima preprost pp portal ter nad njim visoko pp okno, nato } lino in zopet visoko pp okno ter v zadnjem zaobljenem oglu } okno. Zapadna podolžnica je enaka. Presbiterij ima pp okno in luneto v vzhodni ter } lino v južni steni.

Zakristija ima preprost pp portal ter 2 pp okni (eno nad drugim) v južni, oratorijsko pp okno v zapadni in malo linico v zapadni steni prizidka, ki veže zakristijo z ladjo. Vsa zunanjščina je rahlo krem tonirana, ogli pa so zelenkasti. Na vzhodni steni se nahaja sončna ura ter misijonski križ.

Notranjščina: Kameniti tlak je iz l. 1838. Zidan-a pevska empora počiva na enem samem loku ter konkavno-konveksno stopa v prostor. Nanjo vodijo stopnice, ki so v levem slopu. Ladjo pokriva mogočna obešena kupola, katero nosijo 4 slopi, okrašeni z po 2 pilastroma, od katerih rasteta po 2 oprogi, preko katerih se nadaljuje kupolasti obok na strani, nad kor in nad presbiterij. Prostor je v bistvu 4-list z nerazvitima stranskima kriloma. Slavolok s slopoma je ppk. Dozidani presbiterij, ki je za stopnico dvignjen in ima črno-bel marmornat tlak členijo 4 kotni, poševni slopi, noseči obstenske loke in obešeno kupolo. Medtem ko je ladja le beljena in na nosečih delih marmorirana, je njen slavoločni del in presbiterij figuralno poslikan od Simona Frasa iz Slivnice l. 1926. Slikarija je malo kvalitetna. Na desno vodi preprost pp vhod v zakristijo, ki ima cementen tlak in potlačen kapasti obok. Na oratorij vodijo lesene stopnice. Oratorij ima pod in raven ometar strop. ~~Isa~~

Iz zakristije vodi opečno tlakani hodnik do prižnice, ki fungira navzven kot že omenjen prizidek med ladjo in zakristijo. Oratorij se odpira v presbiterij z pdp oknom v močnem, lesnem, profiliranem okviru. Po tipu naotranjščina odgovarja Ponikvi, Rogatcu, Sladki gori, Dramljam, Mariboru. To je poznobaročen koncept izrazito prostornega učinka z lastnimi, estetskimi kvalitetami pri čemer vidana lupina v močno plastičnem občutnem gibanju z energijo in samozavestjo oklepa prostor, ki navadno ni bil poslikan, ampak kvečjemu toniran. To je prostorno harmonična notranjščina z enotno opravo, katero moti le presbiterij, ki so ga kasneje prizidali in je zato prostorno neenoten z ladjo. Glavni cerkveni prostor je zunaj oval, znotraj pa križ z kupolo nad križiščem, katero v ogalih nosijo močni slopi. Vseh 5 oltarjev tvori dekorativno enoto in s pomočjo pravih polihromacij, v kontrastu z belo barvo, povdarja glavni oltar in njegovo podobo. Ker so bile cerkvene stene preslabe za prizidek oboka, so jih l. 1843 in 1908 povezali z železnimi vezmi. Presbiterij in zakristija sta prizidka iz l. 1835. in zato nista uglasena z ostalo stavbo.

Oprava: - Glavni oltar je lepo, mogočno delo iz ca 1770, prenešeno sem l. 1784. iz Alojzijeve cerkve v Mariboru. Ima sarkofagasto menzo in tabernakelj ločena od nastavka. Tabernakelj je z volutastima kriloma in kartušama rokajskima relikviarijema širši od menze ter počiva na njenih stranskih konsolah. Njegov odstavek je marmoriran, vse ostalo pa pozlačeno. Krili nosita svečnika in putta, relikviarja po 2 svečnika, tabernakelj pa volutasto-rokajsko bogat baldahin. Tabernakelj je deloma iz l. 1937. Vse skupaj tvori lepo, proti sredini stopnjevano skupino. Nastavek počiva na prostorno razgibanem podstavku. Nosijo ga par kaneliranih mogočnih stebrov in 3 pari kaneliranih pilastrov v ozadju. Kapiteli so kompozitni. Popolno golšasto ogredje se v sredini sloči ter ga krasi navpični rokajski jeziki, 2 putta in golob pred njimi, 2 rokajski vazi, 2 efeba in v sredini

Srce Jezusovo v gloriji oblakov, žarkov in angelčkov. Na zunanji strani stebrov stojita kipa Karla Boromejskega in profiliranem okviru manjša niša, obdana od cofaste draperije, izvirajoče izpod lambrakinastega baldahina in nošene od 2 angelčkov. V tej niši je med 2 samostojno stoječima, rokojsko razgibanima relikviarjema v ppk okviru, obdanem od žarkov, podoba Čenstohovske MB, prinežene l. 1750. iz Poljske. Oltar je zelo kvalitetno, reprezentančno delo iz ca 1769. od Jožefa Holzingerja. Obnovljen je bil l. 1859, 1896 od Andreja But ter zadnjič 1937. Oltar ne stoji na mestu iz l. 1784., ker je bil jeseni 1835. prestavljen v takrat pozidani presbiterij na sedanje mesto od mariborskega pozlatarja Antona Hammela. Včasih je bil ohranjen na njegovi hrbtni strani listič z napisom, ki je govoril o tej njegovi prestavitvi. Večna luč je klasicistična, obhajilna menza pa iz l. 1925. Oltarja ob slavaloku imata sarkofagasto menzo, mnogo širši, prostornorazviti, podstavek, enako predelo, okrašeno z volutama in rokajskimi kartušami ter nastavek, katerega nosijo profilirana stebra in pilastra ter ob strani voluti. Popolno, golšasto ogredje je prekinjeno ter ga nosita še 2 komplicirani konsoli. Atektonska atika ima ob strani uviti krili, rokajski vazi in putta ter bogato rokajsko školjkovino, na temenu pa samrokaj. Levi-oltar ima v sredini sliko ppk, poix o. p.d.sv. Barbare, ki je goraj okrašena z neobaročnim hrustančevjem ter je dobro nazarensko delo iz ca 1860., ob strani kipa Neže in Apolonije, v atiki pa s sliko Ane učeče Marijo, ki je enako delo kot spodnja slika. Tabernakelj je neorenesančen. V desnem oltarju je v sredini slika sv. Marka, ob strani sta Franc Ksaverij in opat Martin s čelado pri nogah, v atiki pa slika Jožefa z Jezuščkom. Mesto tabernaklja zavzemajo široke, razgibane ^aonske tablice. Oltarja po kompoziciji s stebri že kaže proti klasicizmu, imata lepa kipe in temnomarmorno polihromacijo. Izdelal ali pa popolnoma predelal ju je graški mojster Franc Kotnik, Butov učitelj, l. 1859., ki pa je na vsak način obdržal

stare plastične elemente. Obnovil ju je Andrej But v letih 1909-1912. Naslednja stranska oltarja sta podobna prejšnjima, le da sta mnogo večja, imata nekoliko drugače atiko, kjer sta stranski voluti močneje povdarjeni, v sredini pa sta oba monograma združena v isti gloriji, katero izpolnjuje barvno steklo, na volutah klečita efeba, atiko pa zaključuje navpična školjka. Levi oltar je posvečen Roženvenški MB, ima kipe Brigite in Dominika ter preprost, belo zlat tabernakelj. Desni oltar je posvečen Antonu Pušcavniku, ki ima kipe Roka in Valentina, ki obuja mrtvo dete. Nad Antonom je enako kot na prejšnjem oltarju nad Marijo bogat rokajski ornament. Tabernakelj je enak, svečniki pa so bp. Oba oltarja sta kvaliteten deli iste roke odnosno delavnice, kot prejšnja 2 oltarja, vendar z vsemi starimi plastičnimi elementi iz ca 1770. Vsi 4 oltarji so izdelani po vzoru glavnega od Franca Kotnika l. 1859, obnovo pa od Buta leta 1909-12.

Prižnica je preprostejše delo z 2 efeboma na konsolah ograje ter baldahinom s kipi 3 puttov, nosečimi simbole 3 čednosti ter Mozesovimi tablami na vrhu, obdanimi od palme in ognjenega meča. Prižnica je Kotnikov izdelek iz l. 1859.

Orgle, sestavljene iz 3 omaric, so marmorirane, krasi jih akant in 3 putti, od katerih srednji igra na tolkalo. So baročne iz l. 1804. ter so bile že večkrat popravljene.

Krstilnik je delo Pergerja iz Maribora iz l. 1902. ter je bp. Cerkevne klopi so iz let 1834 in 1859.

Križev pot iz l. 1842. je tisk po Th. Driendi iz Münchena.

Obe spovednici sta neobaročni, iz srede 19. stol. Krasi ju nastavek z kipoma žalujočega Petra in Magdalene.

akristijaska kredenca je velika, baročna, iz časa nastanka cerkve. V oratoriju je preprosta baročna omara, verjetno že iz 19. stol.

Oprema: Lepa sta steklena, kožasta lestenci iz l. pol. ali srede 19. stol. Od kroftnikov je oni pri glavnih vratih iz črno-belega marmorja ter s toji

na stebriču. Monštranca in kelih sta neobaročna.

Zvonik: Ura iz l. 1840. je bila obnovljena l. 1926. Bakrena stolpna streha je iz l. 1822, obnovljena pa je bila l. 1877 in 1908. V l. svet. vonj je bila zamenjana z pocinkano, pločevinasto. Zvon je bil ulit pri Ludviku Korentschu na Dunaju. l. 1863. Je iz Verhovec, protestantske fare v okolici Vinkovcev. Drugi zvonje ulil Albert Samassa leta 1891, tretji pa ima napis: S. MARIA ORA PRO NOBIS ANNO 820, baročno ornamentiko ter reliefa Križanja in Marije z otrokom na luni.

Podstrešje: Oboki so kameniti, presbiterija opečni, oratorija leseni. Sledovi ometa na podstrešju dokazujejo, da je imela cerkev prvotno drugače zaključeno fasado kot danes. Bila je brez čela.

Resume: Cerkev je bila zgrajena v letih 1766-68 ter je postala sedež kostri-
vniške fare, ki se je sem preselila od Sv. Lenarta zaradi plazul. 1764.
Podoba Čenstehovske MB, ki je bila od l. 1750. na Apoloninem oltarju v stari
cerkvi, je bila prenešena sem ter l. 1784. nameščena v sedanji glavni oltar.
Presbiterij in zakristija sta bila prizidana v sedanji glavni oltar.
Presbiterij in zakristija sta bila prizidana l. 1835, oratorij pa l. 1859.
Kedaj je fasada dobila sedanje čelo se ne ve, verjetno pa l. 1835.

Okolica: Župnišče je iz let 1767-68. Kaplanovo stanovanje mu je bilo prizidano
na vzhodni strani l. 1771.

Pokopališče nima nobenih posebnosti. zanimivosti.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

Ostalo: V okolici kraja je vrsta slatinskih izvirkov: v Gornjem Gaberniku: Marijin vrelec (zpet odprt od l. 1858), Mlinški vrelec (tu je stal nekoč mlin, katerega je dal podreti restavrator Skaza), Rogaški vrelec (od l. 1827), Travniški vrelec (od l. 1858); v Podturnu Draga (od l. pol. 19. stol.); v Gabrovcu Janžurjeva slatina; v Čači vasi; v Dreveniku (od l. 1875); v Gornji Kostrivnici Rajmundovix vrelec (od l. 1834) in v Spodnji Kostrivnici Rozaljin vrelec (od 1851), Rimski vrelec (od l. pol. 19. stol.) in kostivniška slatina (od 1843), Ignac Novak je zgradil tukaj polnilnico, magazin in gospodarsko hišo. Vseh vrelcev je 12, v prometu pa je edino slatina iz Gor. Gabernika. Izvir kostrivniške slatine se imenuje Kraljevi vrelec (od l. 1857).

Brezje pri Kostrivnici: Tu stoji stebrasto, kvadratasto znamenje z pristrešnim talnim in konkavnim venčnim zidcem, sledi kapela s 4 ppk nišami (plastike so bp), cementna plošča in piramidasta streha. Znamenje ima lepo lego ter je lahko še iz 17. stol., ker je kužnega tipa.

Kostrivnica: Vzhodno vasi v smeri Čače vsi stoji črno prizmatično znamenje preprostih oblik z rahlo iztopajočimi "kapelico" in konkavnim venčnim zidcem. Je zidano ter ima v "kapelici" 4 ppk niše, v stebru pa večji v severni in zapadni steni. Cementna streha je skoraj ploščata. Znamenje je povsem sodeč iz 18. stol.

J. Curk: Celjska topografija (Šentjur), rkp. str. 21- 23. (zapiski 1960).